

Foment de la participació dels estudiants en la millora de la qualitat universitària

Josep Antón Fernández
M. Jesús Martínez Argüelles
Josep Prieto Blázquez
Mar Sabadell i Bosch
Isabel Solà Albareda

PID_00188892

Material docent de la UOC

Josep Antón Fernández

M. Jesús Martínez Argüelles

Josep Prieto Blázquez

Mar Sabadell i Bosch

Isabel Solà Albareda

L'encàrrec i la creació d'aquest material docent han estat coordinats per la professora: Mar Sabadell i Bosch (2011)

Primera edició: octubre 2011

© Josep Antón Fernández, M. Jesús Martínez Argüelles, Josep Prieto Blázquez, Mar Sabadell i Bosch,

Isabel Solà Albareda

Tots els drets reservats

© d'aquesta edició, FUOC, 2011

Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona

Disseny: Manel Andreu

Realització editorial: Eureka Media, SL

Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny general i la coberta, no pot ser copiada, reproduïda, emmagatzemada o transmesa de cap manera ni per cap mitjà, tant si és elèctric com químic, mecànic, òptic, de gravació, de fotocòpia o per altres mètodes, sense l'autorització prèvia per escrit dels titulars del copyright.

Introducció

L'Espai Europeu d'Ensenyament Superior (EEES) reconeix els estudiants com a membres de ple dret de la comunitat universitària i impulsa que participin en els processos d'avaluació i millora de la universitat. Els comunicats de Berlín (2003) i Bergen (2005) recullen explícitament la necessitat de promoure la participació dels estudiants en l'assegurament de la qualitat, i la formació constitueix un element clau per a assolir aquest objectiu.

La planificació, el disseny i la implementació del programa *Formació per a la promoció de la participació dels estudiants en l'assegurament de la qualitat* pretén, d'una banda, formar estudiants en matèria de qualitat universitària, per incloure'ls com a membres dels comitès d'avaluació, i d'altra banda, desenvolupar habilitats que facilitin la participació en la millora de la qualitat i, en última instància, promoguin la cultura de la participació dels estudiants a la universitat.

L'assignatura en el conjunt dels plans d'estudis

El curs de formació que s'inicia és una oferta formativa transversal de la UOC que s'ofereix amb el suport de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU Catalunya).

La UOC aporta la solidesa del seu model de qualitat, la seva experiència en formació virtual i l'aplicació d'un model educatiu centrat en l'aprenentatge de l'estudiant. Les metodologies d'ensenyament-aprenentatge col·laboratiu adaptades a l'EEES atorguen un paper fonamental als processos comunicatius i al treball conjunt, instruments que afavoreixen el desenvolupament d'habilitats i competències per a treballar en xarxa i milloren els coneixements i la capacitat dels estudiants per a implicar-los en els processos d'avaluació i millora de la formació universitària.

La participació d'AQU Catalunya en el disseny del programa i el desenvolupament del curs afegeix una visió externa a la universitat, la perspectiva de l'avaluació universitària en un context internacional, com a agència acreditada a Europa, i l'oportunitat de seguir millorant i adaptant els models d'avaluació als ensenyaments virtuals.

El conjunt de mòduls que integren l'assignatura té un valor acadèmic de 2 ECTS i el contingut no està explícitament vinculat exclusivament a cap titulació, de manera que el curs és susceptible de ser reconegut en totes les titu-

lacions de grau i màster adaptades a l'EEES que ofereix la universitat, d'acord amb el que disposa l'article 12.8 del Reial decret 1393/2007, de 29 d'octubre, que estableix l'ordenació dels ensenyaments universitaris oficials.

El primer mòdul analitza, en primer lloc, el nou marc europeu per al desenvolupament dels ensenyaments universitaris dels diferents països europeus, la seva gènesi i evolució. Després de repassar de manera breu quins són els objectius principals d'aquesta harmonització, s'identifiquen els que es consideren clau en el desenvolupament i es reflexiona sobre l'evolució del procés d'implantació. A partir d'aquí s'il·lustren com queden els nous ensenyaments adaptats a l'EEES al nostre país, quina estructura tenen i quins elements la defineixen. Aquest dibuix es completa amb una presentació del sistema universitari espanyol, el seu marc normatiu i els organismes principals que l'integren.

Aquest primer mòdul desenvolupa també el concepte de qualitat en l'EEES, a partir d'una anàlisi dels diferents agents que hi estan implicats: la universitat, les agències de qualitat, els estudiants i la societat en general. Les universitats com a grup d'interès principal de la qualitat universitària i responsable principal d'aquesta; les agències de qualitat, com a organismes garants de la qualitat harmònica del sistema; els estudiants com a destinataris de l'ensenyament i interessats a seguir un procés d'ensenyament-aprenentatge de qualitat, que permeti mobilitzar el coneixement; i la societat en general, que demanen una formació de qualitat al llarg de la vida, punt clau per al desenvolupament social. A manera de conclusió, es reflexiona sobre la importància de la participació dels estudiants en l'avaluació i la millora de la qualitat del sistema universitari espanyol.

El segon mòdul se centra a conèixer què són els sistemes de garantia de la qualitat i quins són els criteris i estàndards que s'apliquen per a definir aquest sistema. La garantia de la qualitat de l'ensenyament universitari es fonamenta en els processos d'avaluació interna desenvolupats en el si de les universitats mateix. L'avaluació externa, a càrrec de les agències, permet assegurar l'aplicació dels estàndards de qualitat que defineix el sistema, sense perjudici que s'adaptin al context i perfil de la universitat, i detectar els punts forts i els punts de millora de les titulacions avaluades. D'altra banda, la universitat efectua un seguiment constant del desenvolupament de les seves titulacions, amb l'objectiu d'assegurar una formació de qualitat i ajustar els aspectes que no encaixen en el perfil de formació de la titulació. Els estudiants participen en aquest seguiment per mitjà dels representants dels estudiants i la seva participació en les comissions corresponents.

El curs s'adreça especialment a estudiants que desenvolupen algun càrrec de representació i que, per tant, tenen experiència a la universitat, i també als que mostren interès en els processos d'assegurament de la qualitat del sistema universitari.

Per a garantir l'adequació dels estudiants inscrits als objectius del curs, es tenen en compte els criteris d'accés següents:

- Haver cursat i superat 30 ECTS en un estudi oficial de grau o màster de la UOC (o l'equivalent en titulacions LRU).
- Desenvolupar o haver desenvolupat algun càrrec de representació a la universitat (comissió de campus, comissions d'avaluació, etc.).
- Tenir interès en els processos d'assegurament de la qualitat i en l'avaluació de titulacions de la universitat.
- Mostrar interès a participar en programes d'avaluació impulsats per agències de qualitat del sistema universitari.

El curs té una orientació eminentment pràctica i utilitza metodologies d'aprenentatge participatives. Es tracta de facilitar un coneixement pràctic orientat al desenvolupament competencial per a donar resposta a una necessitat complexa (potenciar la representació participativa i fomentar la participació dels estudiants) que s'impulsa amb el procés de convergència i l'impuls al concepte de qualitat universitària.

Objectius

El curs que es proposa té l'**objectiu general** de fomentar la participació dels estudiants en el procés d'assegurament de la qualitat universitària. Ha de permetre assolir els objectius concrets següents:

1. Desenvolupar habilitats i competències per a una participació efectiva en els processos de l'assegurament de la qualitat del sistema universitari.
2. Tenir una visió global i integrada dels diferents models d'assegurament de la qualitat aplicables al sistema universitari europeu.
3. Aplicar coneixements, i familiaritzar-se amb les eines i les metodologies d'anàlisi i de gestió necessàries per a la participació en l'assegurament de la qualitat i en l'avaluació dels programes.
4. Potenciar les habilitats individuals per a fomentar el treball, la col·laboració i la participació en xarxa dels estudiants, que facilitin que s'impliquin en els processos d'avaluació i millora de la qualitat universitària.
5. Identificar bones pràctiques de garantia de la qualitat.

Les **competències** que han d'haver assolit els estudiants que superin el curs són les següents:

- Conèixer i valorar el procés de desenvolupament del marc universitari nou per a la creació d'un Espai Europeu d'Educació Superior.
- Reconèixer i analitzar les directrius i els estàndards europeus d'assegurament de la qualitat i la seva implicació en l'activitat de les agències i de les universitats.
- Identificar i fomentar bones pràctiques per a garantir la qualitat de la universitat i promoure la millora continuada.
- Capacitat per a participar activament i per a impulsar la participació dels estudiants en fòrums de representació de la universitat i en els processos principals d'avaluació i millora de la qualitat.

Continguts

Mòdul didàctic 1

Compromís europeu en educació

1. El nou marc de l'Espai Europeu d'Educació Superior
2. Agents implicats en la qualitat de l'EEES
3. El sistema universitari espanyol
4. La importància de la participació dels estudiants en l'avaluació i la millora de la qualitat del sistema universitari

Mòdul didàctic 2

Assegurament de la qualitat del sistema universitari

1. Els criteris i estàndards europeus de qualitat
2. Els processos d'avaluació
3. Les fases d'una avaluació i el rol de l'avaluador
4. Els sistemes de garantia de la qualitat a Espanya

